ketenInfo 4
BIOLOGISCH VARKENSVLEES
april 2001

Minister Brinkhorst ondersteunt 'concrete ketens'

Het project KetenManagement werkt met het ministerie van LNV aan een specifieke omschakelregeling voor de varkenshouderij. Het gaat om een 'garantstelling' voor varkenshouders die omschakelen voor een concrete keten van supermarkt, verwerker en boeren. Deze partijen laten via een ketenovereenkomst zien dat ze 3 jaar samenwerken en geven inhoudelijk aan wat ze gaan doen aan promotie en assortimentsontwikkeling. Varkenshouders die voor deze keten omschakelen kunnen in aanmerking komen voor een garantstelling dat wil zeggen dat de varkenshouders een deel van de investeringen terug krijgen wanneer ze na de eerste 3 jaar door marktomstandigheden stoppen met de biologische varkenshouderij. De garantstelling wordt verzorgd door het ministerie van LNV, het bedrijfsleven zorgt voor concrete ketens inclusief supermarkten. In samenwerking met het project ketenmanagement kunnen deze concrete ketens uitgewerkt worden. Hiervoor kunt u contact opnemen met Maurits Steverink.

Opbrengstprijs in de lift

De opbrengstprijs voor varkensvlees is gestegen tot ruim boven de ƒ 5,- per kilo. Dit was hard nodig gezien de stijging van de voerprijzen. Het LEI had al berekend dat de gemiddelde kostprijs van een kilo biologisch varkensvlees op ƒ 5,38 (inclusief ondernemersvergoeding) uitkomt.
De doorberekening van de prijsstijging is een eerste stap om te komen tot een eerlijke prijs. In het project "eerlijke prijs, heerlijke prijs" (een keten-kostprijs-calculatie) van KetenManagement werkt het LEI aan een standaardkostprijsberekening van boer tot supermarkt Uiteindelijk doel is een model waarin de kosten van de ketenpartijen samen de basis vormen voor het bepalen van redelijke opbrengst- en consumentenprijzen. Het model maakt de marges in de diverse schakels zichtbaar en prijsveranderingen kunnen snel doorberekend worden.

De Groene Weg gaat verder in nieuwe stijl

Het afgelopen jaar heeft De Groene Weg in Hedel zich intensief beziggehouden met het bepalen van de strategie voor de toekomst. Dit heeft geleid tot een meerderheidsbelang van Dumeco, de grootste versvleesproducent in Nederland, in De Groene Weg. Peter de Ruijter heeft met deze stap zijn bedrijfsaandeel overgedaan aan Dumeco.
Dumeco was al actief in de biologische varkenssector. Sinds 1999 produceert het concern biologisch varkensvlees onder de naam Good Farming EKO. Voor de varkenshouders en de slagerijen van De Groene Weg heeft het verworven meerderheidsbelang door Dumeco geen consequenties. De Groene Weg behoudt zijn eigen identiteit.
Wel is er vanaf week 11, vanaf 12 maart, een nieuwe prijssystematiek ingevoerd. De bedoeling daarvan is de continuïteit van varkenshouderijbedrijven te waarborgen én de afzet van biologisch vlees verder te ontwikkelen. Een van de praktische uitwerkingen van het nieuwe prijssysteem is de introductie van overeenkomsten voor afnamegarantie voor de varkenshouders. Hiermee komt De Groene Weg geheel tegemoet aan een nadrukkelijk uitgesproken wens van varkenshouders.

Uitgave van het KetenManagement Biologisch Varkensvlees. Het KetenManagement is een initiatief van LTO, Platform Biologica, Stichting Natuur en Milieu en de Dierenbescherming naar aanleiding van het landelijk gesloten convenant "Opschaling Biologische Varkenshouderij", getekend door 21 partijen op 8 maart 1999. In het convenant bekrachtigen de partijen de intentie gezamenlijk zorg te dragen voor de opschaling van de biologische varkenshouderij.

CONVENANT PARTIJEN:

- CBL (Centraal Bureau Levensmiddelenhandel)
- Konmar Superstore
- Consumentenbond
- St. Natuur en Milieu
- Dierenbescherming
- Platform Biologica
- Rabobank Nederland
- Triodosbank
- COV (Centrale Organisat voor de Vleessector)
- Dumeco
- Hendrix Meat Group c.v.
- SturkoMeat Group BV
- Groene Weg Centrale Slagerij
- Slagerijgroep De Groene Weg
- Ver. De Scharrelslager
- Ver. Biologische Varkens houders (VBV)
- PVE (Productschappen voc Vee, vlees en Eieren)
- LTO-Nederland
- Coöp. ver. van Scharrelvarkenshouders / Bon Vivant
- Ned. ver. van Scharrelvar kenshouders
- NAJK (Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt)
- De Heus Brokking Koudij

Van voorbereiding naar groei

Twee jaar geleden is het convenant Opschaling Biologische Varkenshouderij ondertekend. Tijd voor een tussenbalans

De opschaling van de biologische varkenssector komt, hoewel schoorvoetend, op gang. Het aantal geslachte biologische vleesvarkens is vorig jaar toegenomen met ruim 20 procent. Bedroeg in 1999 dit aantal 23.000 (waarvan 4000 import), in 2000 ging het om 28.000 (waarvan 3500 import) slachtingen. Het aantal biologische varkenshouders nam met 2 toe tot 37 (vijf omgeschakeld en drie gestopt). Een gemiddeld biologisch bedrijf heeft nu ongeveer 40 zeugen en 300 vleesvarkens.
Voor dit jaar ziet de ontwikkeling van de biologische varkenshouderij er gunstiger uit. Ongeveer vijftig bedrijven tonen interesse in omschakeling, tien tot vijftien daarvan hebben redelijk concrete plannen. Als die bedrijven daadwerkelijk omschakelen kan het aantal geslachte biologische vleesvarkens dit jaar stijgen naar een potentiëel van 45.000. Dat zou een groei van bijna 60 procent inhouden.

Knelpunten opschaling

Dat het in 2000 niet storm liep met omschakelende varkenshouders lag niet zozeer aan de marktpartijen, maar vooral aan het ministerie van LNV. Door een niet slagvaardig optreden ontstonden te veel onduidelijkheden over het stimuleringsbeleid en de regelgeving. De convenantpartijen hebben lang aangedrongen op verbreding van de Regeling Stimulering Biologische Productiemethode (RSBP) naar de varkenshouderij. Maar in september 2000 liet minister Brinkhorst weten dit niet van plan te zijn. De convenantpartijen, met name de stuurgroepleden van het Ketenmanagement, zijn vervolgens actief gaan lobbyen in de Tweede Kamer om alsnog via een kamermeerderheid een omschakelingsregeling voor de varkenshouderij te introduceren. Dat is gelukt. In februari 2001 heeft de Tweede Kamer de motie aangenomen om de omschakelregeling te verbreden naar alle veehouderijsectoren en alle teelten. Het ministerie werkt dit verder uit. Daarnaast wordt eind 2002 de omschakelingsregeling geëvalueerd om te bepalen of de regeling verlengd dient te worden.
Een ander knelpunt voor de groei van de biologische varkenshouderij is de Europese verordening voor de biologische dierlijke productie die op 24 augustus 2000 van kracht is geworden. De EU-verordening was op een aantalpunten niet duidelijk, maar de belangrijkste knelpunten zijn er nu uit. De verordening biedt echter onvoldoende garanties voor een gesloten biologische keten. De convenantpartijen hebben veel tijd gestoken in adviezen aan het ministerie van LNV voor aanvullende regelgeving. Maar Nederland blijft als enig Europees land strikt de EU-verordening hanteren. Aanscherpingen kunnen alleen via Brussel doorgevoerd worden, vindt LNV.

Totaal aantal slachtingen in 1999, 2000 en 2001
In het convenant zijn schattingen opgenomen van het aantal slachtingen bij een autonome ontwikkeling zonder en met het convenant. Deze staan in de tabel, evenals de gerealiseerde aantallen.

	1999	2000	2001
autonoom	17.500	21.880	27.340
autonoom+convenant	25.000	40.000	65.000
gerealiseerd	23.000	28.000	45.000*

*schatting

Hogere opbrengst- en consumentenprijs

De markt was grillig in 2000: van ongunstige opbrengstprijzen in zomer en najaar tot zeer gunstige vanaf december. In de zomer werd duidelijk dat de opbrengstprijs achter bleef bij de sterk gestegen voerkosten (zie rapport "Kostprijsberekening van biologische vleesvarkens en biggen"). Dat het vanaf december 2000 veel beter gaat voor de biologische varkenshouders komt door de geweldige vraag naar biologisch (varkens)vlees in heel Europa en de doorvoering van de kostprijsstijging naar een hogere consumentenprijs door supermarkten.

Activiteiten

Om de opschaling van de biologische varkenshouderij een flinke impuls te geven, is verdere actie nodig. Het project KetenManagement zal uitvoering geven aan haar coördinerende en aanjaagrol. Het jaar 2000 is door het project KetenManagement volop besteed aan het voorbereiden van de daadwerkelijke groei van de sector. Onder andere is ondersteuning verleend aan de Vereniging Biologische Varkenshouders, die inmiddels 50 leden telt (30 biologisch en 20 omschakelaars). Er lopen diverse projecten en onderzoeken die de voorwaarden moeten scheppen voor een verdere groei van de keten (zie andere nieuwsberichten in deze Keteninfo). Deze projecten zullen begin 2002 meer inzicht geven in met name de consumentenmarkt (wat wil de consument?) en de keten (welke hoeveelheid en kwaliteit kan zij leveren?).
Met de nieuwe inzichten kan het afzetpotentieel beter worden geschat en ook groeien. Een jaarlijkse afzet van 100.000 slachtingen in 2003/2004 lijkt daarmee haalbaar.

Advieswerkgroep ingesteld voor varkenshouderij

Platform Biologica heeft de Advieswerkgroep Biologische Varkenshouderij opgericht. Dergelijke advieswerkgroepen heeft het platform ook voor een aantal andere sectoren. De taak van deze groepen is gevraagd en ongevraagd advies geven aan bijvoorbeeld overheid over gewenst onderzoek en knelpunten in de regelgeving.
In de Adviesgroep hebben twee leden van de Vereniging Biologische Varkenshouders zitting die als spreekbuis voor de varkenshouderij fungeren. Daarnaast zijn het PVE, LTO-Nederland, Dierenbescherming, Praktijkcentrum Raalte, Skal, Nevedi en Expertise Centrum LNV (voorheen IKC Landbouw) in de werkgroep vertegenwoordigd. Aandacht krijgen de komende tijd onder meer de EU-voorschriften voor het maximale aandeel roostervloer en het verbod op synthetische aminozuren in veevoeders.
Signaleert u knelpunten in de bedrijfsvoering waarvan u het belangrijk vindt dat de advieswerkgroep er zich over buigt of hebt u een goed voorstel, neem dan contact op met de advieswerkgroep. Ze is bereikbaar via Platform Biologica, tel: 030-2339970.

Varkensconvenant: voorbeeld voor Task Force van LNV

De varkenshouderijsector doet het al, maar ook andere biologische landbouwsectoren moeten zich volgens een ketengerichte aanpak ontwikkelen, zegt het ministerie van LNV in de beleidsnota 'Een biologische markt te winnen'. Om dit streven handen en voeten te geven is een Task Force ingesteld waarin onder andere het ministerie, Platform Biologica, CBL, Sichting Natuur en Milieu, Rabobank , Triodosbank en LTO-Nederland zijn vertegenwoordigd. Zij werken aan de opstelling van een convenant marktontwikkeling, waarbij het convenant 'Opschaling Biologische Varkenshouderij' als voorbeeld is genomen. In eerste instantie zal aandacht worden gegeven aan de ketenontwikkeling in de productgroepen zuivel, vlees, AGF, maaltijden en brood. Het KetenManagement wordt ondersteund door de Task Force. Dit heeft als voordeel dat activiteiten in de varkensvleesketen versterkt worden en dat knelpunten sneller aangepakt kunnen worden. Denk daarbij aan bijvoorbeeld aansluiting van activiteiten bij stimuleringsinstrumenten van de overheid (Stichting AKK, LASER, provinciale instrumenten). Het afstemmen van de activiteiten van diverse organisaties via de ketenmanager blijft dus belangrijk.

LEI op reis

Biologische varkenshouderij in Denemarken

Het LEI gaat in nauwe samenwerking met Platform Biologica de productie en afzet analyseren van drie Europese landen: Groot-Brittannië, Duitsland en Denemarken. Om ter plekke de situatie te kunnen onderzoeken zal onderzoeker Marieke Meeusen in april afreizen naar deze drie landen. "Op de Britse en Duitse markt bestuderen welke perspectieven er zijn voor export van Nederlands biologisch varkensvlees", vertelt Meeusen. "In Denemarken gaan we ons er richten op de hele kolom en kijken wat we van hen kunnen leren." In juni komt het LEI met de rapportage.

Publicaties

- **KetenInfo nummers 1, 2 en 3.** Platform Biologica*
- Rapport **'Actieplan voor de keten biologisch varkensvlees, Een gecoördineerde aanpak'.** September 2000, uitgave: Platform Biologica*
- Rapport **'Kostprijsberekening van biologische vleesvarkens en biggen'.** Oktober 2000, uitgave: Platform Biologica*
- Notitie **'Noodzakelijke aanvullingen op de EU-verordening voor de biologische varkenshouderij'**, uitgave: Platform Biologica*
- Rapport **'Biologische brainstormdag 28 april 2000 (onderzoeksonderwerpen)'**, uitgave: Praktijkonderzoek Varkenshouderij (073-5286555)
- Rapport **'Een biologische markt te winnen; beleidsnota biologische landbouw 2001 - 2004.** Uitgave: Ministerie van LNV(070-3786868)
- Artikel **Tijdschrift Diergeneeskunde 2001:** 126: pagina's 39-42. Biologische Varkenshouderij: hoe staat het met de parasitaire infecties?

* *Rapporten van het Platform kunt u bestellen door te bellen naar tel: 030-2339970 of via e-mail: info@platformbiologica.nl*

BIOVAR van start

De studieclub van het demonstratieproject Biologische Varkenshouderij (BIOVAR) had eigenlijk al haar eerste bijeenkomst willen houden, maar de mond- en klauwzeerepidemie gooide roet in het eten. Zo spoedig mogelijk komen de tien varkenshouders toch echt bij elkaar.
Tijdens haar eerste bijeenkomst zal de studieclub bekijken hoe ze tewerk wil gaan, hoe de varkenshouders hun bedrijfsgegevens zullen registreren en welke praktische problemen opgelost moeten worden. Naast de biologische varkenshouders neemt ook het Praktijkcentrum Raalte deel aan de studieclub. De organisatie van de studieclub doet Han Swienink van LTO Advies en Jos Kampshof van DLV Advies verzorgt de inhoudelijke en individuele begeleiding.
De studiegroep is een belangrijk onderdeel van het drie jaar durende demonstratieproject dat op 1 december van start is gegaan. Dit project van Platform Biologica is bedoeld om de kennis van de varkenshouderij een impuls te geven door het verzamelen, verspreiden en ontwikkelen van kennis. Met name worden cursussen, excursies en omschakelstudieclubs opgezet. De algemene coördinatie van het demonstratieproject ligt bij Leen Janmaat van Agro Eco Consultancy: tel: 0318-420405, e-mail: l.janmaat@agroeco.nl.

demonstratie Biovar project

Nu of nooit!

Groei van de afzet gaat niet vanzelf. Ook met alle aandacht voor biologisch moet er nog een flinke inspanning geleverd worden om een structurele afzetmarkt op te bouwen. Wel is de tijd een stuk gunstiger geworden. De Duitse ommezwaai in de visie op en het beleid voor de biologische landbouw zie je ook in Nederland, alleen niet zo extreem. Wij zijn blijkbaar wat nuchterder, maar toch. De manier van voedsel produceren staat nu volop in de belangstelling. Biologische landbouw kom je dan vanzelfsprekend tegen. Biologisch raakt dus meer en meer bekend. En door zo'n promotieweek voor biologisch voedsel van Albert Heijn in februari, ondersteund door artikelen en recepten in het februarinummer van Allerhande maakt weer een nieuwe groep consumenten bekend met biologische producten.
De jarenlange promotie-inspanningen van Platform Biologica en de belangstelling voor EKO maken dat het EKO-keurmerk een hoge naamsbekendheid heeft gekregen, een belangrijke voorwaarde voor succes. Nu minister Brinkhorst met een omschakelingsregeling voor de biologische varkenshouderij komt, wordt het echt zaak dat we het voorbereidende werk van ons project praktisch gaan benutten. We zitten dicht tegen een concrete groei aan, het is nu of nooit. Aan supermarkten en hun toeleveranciers is het de taak om nu echt aan de slag te gaan. Met een eerlijke prijs voor de boer als uitgangspunt, kan de (internationale) interesse omgezet worden in een groeiende afzet van biologisch vlees.

Maurits Steverink,
Ketenmanager Biologisch Varkensvlees

Agenda

- **3 april** Congres 'De potentie van EKO, hoe verleiden we de consument'. Organisatie Aurelia! iswm Platform Biologica. Locatie: congrescentrum De Eenhoorn,Amersoort. Aanmelding: Aurelia!, tel: 033-699913
- **8 mei** Advieswerkgroep Biologische Varkenshouderij
- **10 mei** Halfjaarlijks Convenantoverleg
- **23 en 24 juni** Landelijke Open Dagen, organisatie Platform Biologica. Proeven en kijken bij 150 biologische boeren en tuinders. Thema: Natuur op het agrarische bedrijf

Uitgave-gegevens
KetenInfo 4, april 2001
Bijdragen: Ria Dubbeldam, Maurits Steverink en Platform Biologica
Eindredactie: Ria Dubbeldam; Bureau voor Beeld
Foto's: Hans Dijkstra
Oplage: 2600 exemplaren
Lay-out: Grafisch Atelier Wageningen
Druk, bindwerk en verzending:
Wezo Grafisch Centrum Zwolle
ISSN: 1567-9985
Redactie-adres:
Platform Biologica, Postbus 12048, 3501 AA Utrecht,
tel. 030 - 233 9970, fax: 030 - 2304423
e-mail adres: steverink@platformbiologica.nl

Overname van gegevens uit deze Keten-Info is toegestaan mits met bronvermelding.